

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан гуманітарно-педагогічного
факультету

Неля ПОДЛЕВСЬКА
Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

1 вересня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Культурологія та культура мовлення

Назва дисципліни

Галузь знань – G Інженерія, виробництво та будівництво

Спеціальність – G8 Матеріалознавство

Рівень вищої освіти – Перший (бакалаврський)

Освітньо-професійна програма – Триботехнічне матеріалознавство

Обсяг дисципліни – 4 кредитів ЄКТС, **Шифр дисципліни** – ОЗН.05.

Мова навчання – українська

Статус дисципліни: обов'язкова (загальної підготовки)

Факультет – гуманітарно-педагогічний

Кафедра – української філології

Форма здобуття освіти	Курс	Семестр	Загальний обсяг		Кількість годин						Курсовий проєкт	Курсова робота	Форма семестрового контролю	
					Аудиторні заняття					Самостійна робота, у т.ч. ІРС			Залік	Іспит
			Кредити ЄКТС	Години	Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття	Семінарські заняття					
Д	1	1	4	120	50	16		34		70			+	

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми «Триботехнічне матеріалознавство» за спеціальністю G8 «Матеріалознавство»

Робоча програма складена

Підпис(и) автор(ів)

канд. філол. наук, доц. Любов ОЛІЙНИК
Науковий консульт., учасн. заняття, Ім'я, ПРІЗВИЩЕ: автор(ів)

Схвалена на засіданні кафедри української філології

Протокол від 29 серпня 2025 № 1. Зав. кафедри

Підпис

Анатолій ЯНЧИШИН
Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Робоча програма розглянута та схвалена вченою радою гуманітарно-педагогічного факультету

Голова вченої ради факультету

Підпис

Неля ПОДЛЕВСЬКА
Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Хмельницький 2025

2 ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ

Посада	Назва факультету	Підпис	Ініціали, прізвище
Завідувач кафедри трибології, автомобілів та матеріалознавства, доктор техн. наук, проф.	Факультет інженерії, транспорту та архітектури		Олександр ДИХА
Гарант освітньо-професійної програми, доктор техн. наук, проф.	Факультет інженерії, транспорту та архітектури		Павло КАПЛУН
Декан	Факультет інженерії, транспорту та архітектури		Олег ПОЛИЩУК

3. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Дисципліна «Культурологія та культура мовлення» є обов'язковою дисципліною загальної підготовки і займає провідне місце у підготовці здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Триботехнічне матеріалознавство» в межах спеціальності G8 «Матеріалознавство».

Пререквізити – вихідна.

Постреквізити – ОЗП.09 Філософія (в т.ч. логіка, етика, естетика), ОФП.08 Теорія механізмів і машин (Курсова робота), ОФП.10 Деталі машин (Курсовий проєкт), ОФП.17 Технологічне оснащення (Курсова робота), ОФП.22 Технологія обробки типових деталей та складання машин (Курсовий проєкт), ОФП.24 Переддипломна практика, ОФП.25 Кваліфікаційна робота, ОФП.18 Виробнича практика.

Відповідно до освітньої програми дисципліна має забезпечити:

– **компетентності**: Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій (ЗК9); Здатність діяти соціально відповідально та свідомо (ЗК11); Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні (ЗК14); Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя (ЗК15); Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись 7 принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів не доброчесності (ЗК16); Здатність ідентифікувати себе як громадянина України, здійснювати психологічну саморегуляцію та заходи щодо забезпечення безпеки й надання домедичної допомоги (УК02);

– **програми результати навчання**: Вільно спілкуватися з професійних питань усно і письмово державною та іноземною мовою, включаючи знання спеціальної термінології та навички міжособистісного спілкування (ПРН16); Асоціювати себе як члена громадянського суспільства, наукової спільноти, визнавати верховенство права, зокрема у професійній діяльності, розуміти і вміти користуватися власними правами і свободами, виявляти повагу до прав і свобод інших осіб, зокрема, членів колективу (ПРН17); Відтворювати моральні, культурні, наукові цінності, примножувати досягнення суспільства у соціально-економічній сфері, пропагувати ведення здорового способу життя (ПРН18); Уміти характеризувати українську національну ідентичність та її ознаки; використовувати способи та методи психологічної саморегуляції й допомоги, засоби забезпечення безпеки/самобезпеки в умовах надзвичайних ситуацій, надавати домедичну допомогу (ПРН21).

Мета дисципліни. Сформувати у студентів систему знань про культуру як специфічний та унікальний феномен людства, про закономірності культурного процесу, надати уявлення про особливості культурних епох та стилів, навчити культурологічному аналізу процесів та явищ; ознайомити студентів з основами культури мовлення, виробити у них навички оформлення сучасних ділових паперів та наукових робіт, працювати над розвитком майстерності публічного мовлення.

Предмет дисципліни. Присвячена вивченню культурології як науки про матеріальну та духовну культуру людства, формуванню культури мовлення.

Завдання дисципліни. Оволодіти основними термінами та поняттями культурології на рівні їх відтворення, тлумачення та використання у повсякденному житті, набуття навичок та вмінь застосовувати знань з культурології для визначення лінії особистої поведінки в умовах розмаїття культур; наукове обґрунтування поняття культури мови професійного спілкування, що охоплює усі мовні рівні, вироблення навичок правильного використання різних мовних засобів залежно від сфери й мети спілкування; створення й оформлення різноманітних видів сучасних ділових паперів; удосконалення комунікативних умінь студентів, долучення їх до практики ораторського мистецтва..

Результати навчання. Після вивчення дисципліни здобувач має: *вміти розкрити* суть феномену культури, її роль у людській життєдіяльності, способи набуття, збереження та передачі базових цінностей культури; проаналізувати форми та типи культур, закономірності

їх функціонування та розвитку; порівняти (зіставити, знайти спільне) особливості різних культурно-історичних епох; *охарактеризувати* найвизначніші культурно-мистецькі пам'ятки та імена видатних представників тієї чи іншої культурної епохи чи регіону; *визначати* роль і місце української культури в світовій цивілізації, *пояснити* історичну специфіку української національної культурної традиції; *обґрунтовувати* власні світоглядні позиції на основі знань історико-культурної спадщини України та світу, а також турбуватися про збереження та примноження національної та світової культурної спадщини; застосовувати норми сучасної української літературної мови у мовленнєвій діяльності; використовувати лексичні і граматичні засоби стилістики в різних стилях мовлення; дотримуватися норм культури усного і писемного мовлення; доцільно використовувати терміни і професіоналізми; відтворювати і створювати тексти залежно від комунікативної мети; володіти інформацією про рівень розвитку сучасної української літературної мови, про науковий стиль як важливу форму втілення наукової інформації; дотримуватися основних вимог при оформленні результатів наукових студій; використовувати словесні формули усного спілкування і моделі телефонної службової розмови тощо; дотримуватися правил ділової етики на вербальному та невербальному рівнях.

4. Структура залікових кредитів дисципліни

Назва розділу (теми)	Кількість годин, відведених на		
	Денна форма		
	Лекції	Прак-тичні заняття	СРС
<i>Змістовий модуль 1. Українська та світова культура в суспільно-історичній еволюції</i>			
Тема 1. Культурологія – наука про матеріальну та духовну культуру людства. Стародавня культура України і світу	2	4	8
Тема 2. Культура середньовічних Європи та України. Культура Ренесансу	2	4	8
Тема 3. Культура Бароко та Класицизму. Культура Нового часу	2	4	8
Тема 4. Звіт про рух грошових коштів	2	4	10
<i>Змістовий модуль 2. Культура мовлення як складова професійної компетентності</i>			
Тема 5. Теоретичні основи формування культуромовних компетенцій	2	4	8
Тема 6. Мовна норма в аспекті культури мовлення. Особливості орфоепічних норм української мови	2	4	8
Тема 7. Функціональні стилі сучасної української мови та їх роль у професійному спілкуванні	2	4	8
Тема 8. Мовленнєвий етикет і публічний виступ як засоби формування культуромовної компетентності особистості	2	6	12
Разом:	16	34	70

5. Програма навчальної дисципліни

5.1. Зміст лекційного курсу

Номер лекції	Перелік тем лекцій, їх анотації	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Українська та світова культура в суспільно-історичній еволюції		
1	Тема 1. Культурологія – наука про матеріальну та духовну культуру людства. Стародавня культура України і світу. Предмет і завдання курсу «Культурологія та культура мовлення». Культура як предмет наукового аналізу. Структура та функції культури. Культура стародавнього світу. Стародавня культура України. Літ.: [7, с. 5-200; 12, с. 17-48; 13, с. 7-58; 14, с. 18-30]	2
2	Тема 2. Культура середньовічних Європи та України. Культура Ренесансу Культура середніх віків у Візантії та Західній Європі. Українська культура Княжої доби. Галицько-Волинське князівство. Ренесанс у культурі Європи. Реформація як гуманістичний рух. Українська культура періоду Ренесансу. Літ.: [7, с. 201-327; 12, с. 341-448, 715-735; 13, с. 59-155; 14, с. 54-58]	2
3	Тема 3. Культура Бароко та Класицизму. Культура Нового часу. Культура Європи XVII століття: Бароко, Класицизм. Українське Бароко. Культура Нового часу: європейське Просвітництво. Національно-культурне відродження в Україні. Літ.: [12, с. 449-488, 736-753; 13, с. 156-231; 14, с. 58-61]	2
4	Світова та українська культура кінця XIX – початку XXI ст. Культура Європи та США кінця XIX – початку XX ст. Українська культура кінця XIX – початку XX ст. Світова культура XX – початку XXI ст. Культурні процеси в Україні XX – початку XXI ст. Літ.: [7, с. 327-398; 12, с. 771-775, 77-825; 13, с. 234-340; 14, с. 61-75]	2
Змістовий модуль 2. Культура мовлення як складова професійної компетентності		
5	Тема 5. Теоретичні основи формування культуромовних компетенцій. Культура мовлення як галузь знань і навчальна дисципліна. Розвиток вчення про культуру мовлення. Поняття «мова» і «мовлення». Суспільний характер мови, її функції. Національна, державна, літературна мова, її ознаки. Мова як система систем. Мовні рівні та галузі мовознавства. Літ.: [9, с. 6-18, 47-49, 212-241; 11, с. 14-28; 15]	2
6	Тема 6. Мовна норма в аспекті культури мовлення. Особливості орфоепічних норм української мови. Поняття «мовна норма», види мовних норм. Основні правила дотримання мовних норм та типові порушення. Культура усного мовлення та роль комунікативних компетенцій у професійній діяльності. Поняття «дикція». Орфоепічна правильність українського професійного спілкування. Милозвучність української мови, її засоби. Наголос як засіб увиразнення мови, групи слів, об'єднані наголосом Літ.: [1; 3; 9, с. 19-23, 142-163; 11, с. 29-34, 77-99, 128-175; 15]	2
7	Тема 7. Функціональні стилі сучасної української мови та їх роль у професійному спілкуванні Функціональні стилі мови, критерії літературних норм у різних стилях. Науковий стиль, бібліографія як елемент наукової праці. Офіційно-діловий стиль, його ознаки. Документ як основна одиниця діловодства, класифікація документів, основні вимоги до їх оформлення. Культура усного мовлення та роль комунікативних компетенцій у професійній діяльності. Літ.: [1; 9, с. 47-51; 11, с. 76-127; 15]	2

8	Тема 8. Мовленнєвий етикет і публічний виступ як засоби формування культуромовної компетентності особистості. Поняття «етикет», «мовленнєвий етикет», сталі етикетні формули спілкування. Невербальні засоби комунікації. Телефонна розмова як вид ділового спілкування. Вплив національно-культурних чинників на процес спілкування: національно-культурні мовні символи і стереотипи. Комунікативні табу. Публічний виступ як різновид усного мовлення. Види і жанри сучасного публічного виступу. Умови успішного публічного виступу, засоби його увиразнення. Підготовка до участі у дискусії, полеміці, підготовка доповіді. <i>Літ.: [1; 9, с. 47-551; 11, с. 76-127; 15]</i>	2
Разом:		16

5.2. Зміст практичних занять

Перелік практичних занять для студентів денної форми здобуття освіти

№ практичного заняття	Тема практичного заняття	Кількість годин
1	Культурологія як наука. Культура стародавнього світу. Літ.: [7, с. 5-200; 12, с. 17-48; 13, с. 7-58; 14, с. 18-30]	2
2	Стародавня культура України. Літ.: [7, с. 5-200; 12, с. 17-48; 13, с. 7-58; 14, с. 18-30]	2
3	Культура середньовічної Європи та України. Літ.: [7, с. 201-327; 12, с. 341-448, 715-735; 13, с. 59-155; 14, с. 54-58]	2
4	Ренесанс у культурі Європи та України. Літ.: [7, с. 201-327; 12, с. 341-448, 715-735; 13, с. 59-155; 14, с. 54-58]	2
5	Культура Бароко та Класицизму. Літ.: [12, с. 449-488, 736-753; 13, с. 156-231; 14, с. 58-61]	2
6	Культура Нового часу. Літ.: [12, с. 449-488, 736-753; 13, с. 156-231; 14, с. 58-61]	2
7	Світова та українська культура кінця XIX – початку XX ст. Літ.: [7, с. 327-398; 12, с. 771-775, 77-825; 13, с. 234-340; 14, с. 61-75]	2
8	Культура XX – XXI ст. Літ.: [7, с. 327-398; 12, с. 771-775, 77-825; 13, с. 234-340; 14, с. 61-75]	2
9	Культура мовлення як галузь знань і навчальна дисципліна. Літ.: [9, с. 6-18, 47-49, 212-241; 11, с. 14-28; 15]	2
10	Мова як суспільне явище і як об'єкт лінгвістики. Літ.: [9, с. 6-18, 47-49, 212-241; 11, с. 14-28; 15]	2
11	Мовна норма в контексті функціональних стилів української мови Літ.: [1; 3; 9, с. 19-23, 142-163; 11, с. 29-34, 128-175; 15]	2
12	Граматичні мовні норми як чинник культури мовлення. Літ.: [1; 3; 9, с. 19-23, 142-163; 11, с. 29-34, 128-175; 15]	2
13	Роль мовних норм у формуванні мовної культури особистості. Літ.: [1; 11, с. 77-99; 15]	2
14	Особливості орфоепічних норм української мови. Літ.: [1; 11, с. 77-99; 15]	2
15	Місце мовленнєвого етикету у становленні культуромовної компетентності особистості Літ.: [1; 9, с. 47-51; 11, с. 76-127; 15]	2
16	Публічний виступ, види і жанри публічних виступів. Підготовча робота до публічного виступу.	2

	Літ.: [1; 9, с. 51-551; 11, с. 100-114]	
17	Підсумкове заняття з курсу. Літ.: [1; 9, с. 51-551; 11, с. 100-114]	2
Разом:		34

5.3. Зміст самостійної (у т.ч. індивідуальної) роботи

Самостійна робота студентів усіх форм здобуття освіти полягає у систематичному опрацюванні програмного матеріалу з відповідних джерел інформації, підготовці до практичних занять, виконанні домашніх робіт та індивідуальних завдань, тестування з теоретичного матеріалу тощо. До послуг студентів сторінка навчальної дисципліни у Модульному середовищі для навчання, де розміщені Робоча програма дисципліни та необхідні документи з її навчально-методичного забезпечення.

Зміст самостійної роботи студентів **денної** форми здобуття освіти

Номер тижня	Вид самостійної роботи	Кількість годин
1	Опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка до усного опитування. Створення презентації щодо регіональних рис ранніх форм світової культури.	4
2	Опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка до дискусії: теорії виникнення мови, історія письма. Створення презентації про особливості стародавньої культури України.	4
3	Опрацювання теоретичного матеріалу. Створення презентації щодо середньовічної культури. Підготовка до написання мінітвору на тему «Чинники багатогранності історичних і регіональних форм культури в епоху Середньовіччя».	4
4	Опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка до усного опитування. Підготовка проекту з проблем розвитку культури в епоху Відродження:	4
5	Опрацювання теоретичного матеріалу. Добір матеріалів для виконання самостійної індивідуальної роботи (написання реферату). Підготовка презентації щодо культури епохи Бароко: види, напрями, представники.	4
6	Опрацювання теоретичного матеріалу. Добір матеріалів для сторітелінгу на тему «Утвердження просвітницьких ідеалів людства» (на прикладі одного із представників культурного розвитку Нового часу). Підготовка до дискусії про виклики культури Нового часу на теренах України.	4
7	Опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка проекту з проблем розвитку культури кінця XIX – початку XX ст.: художня література, мистецтво, архітектура тощо.	4
8	Опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка до тестового контролю за темами Змістового модуля №1. Добір матеріалів для обговорення проблемних питань з історії української культури та перспективних напрямів розвитку культури в Україні та світі. Підготовка до написання контрольної роботи за темами занять №1-8.	4
9	Опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка до письмового опитування за матеріалами лекції №5. Підготовка до орфографічного практикуму (подвоєння, подовження, спрощення, апостроф, знак м'якшення).	4
10	Опрацювання теоретичного матеріалу. Виконання домашніх завдань. Підготовка до орфографічного практикуму (велика літера у словах).	4
11	Опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка до усного опитування. Виконання самостійної індивідуальної роботи: наукова стаття, бібліографія як елемент наукової праці. Підготовка до орфографічного практикуму (правопис іншомовних слів).	4

12	Підготовка до написання самостійної роботи. Актуалізація знань про іменні частини мови, граматичні категорії дієслова в українській мові. Повторення правил української пунктуації.	4
13	Підготовка до написання контрольної роботи з теми №6. Виконання домашніх завдань.	5
14	Опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка до усного опитування. Самостійна робота над дикцією. Виконання ІДЗ №2. Повторення правил правопису частки <i>не</i> .	4
15	Опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка до письмового опитування. Виконання завдань для формування комунікативних навичок. Повторення правил використання й оформлення прямої і непрямої мови.	4
16	Опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка до Тестового контролю за темами Змістового модуля №2. Виконання завдань для формування комунікативних навичок. Підготовка до написання контрольної роботи за темами лекцій №5-7	5
17	Опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка самостійної індивідуальної роботи: публічного виступу.	4
Разом:		70

Здобувачі освіти на 5 практичному занятті отримують завдання для індивідуальної самостійної роботи №1, з якої вони пишуть реферат обсягом до 10 сторінок з ілюстраціями і презентують (захищають) його із мультимедійним супроводом на 8 практичному занятті. На 11 тижні здобувачі отримують завдання на ІДЗ №2: оформлення пакету документів офіційно-ділового (автобіографія, резюме, заява, службова записка, протокол, розпорядження) та наукового (титульна сторінка до курсової роботи (проєкту), титульна сторінка до кваліфікаційної (бакалаврської) роботи, титульна сторінка до звіту з практики, зразок оформлення змісту роботи) стилів, який необхідно здати на 14 тижня. На самостійне опрацювання виносяться визначені у методичних рекомендаціях до практичних занять питання з кожної теми. Керівництво самостійною роботою та контроль за виконанням індивідуального завдання здійснюється викладачем згідно з розкладом консультацій у позаурочний час.

Орієнтовна тематика індивідуального завдання (реферату) для самостійної роботи студентів:

1. Первісне мистецтво на території України.
2. Трипільська архітектура.
3. Сакральний світ трипільської цивілізації.
4. Скіфський звіриний стиль.
5. Етнокультурні проблеми черняхівської культури.
6. Релігійні вірування та міфологія східних слов'ян.
7. Значення язичництва для розвитку української культури.
8. Християнізація Київської Русі та її значення для розвитку української культури.
9. Розвиток літописання в Київській Русі.
10. «Слово о полку Ігоревім» – визначна пам'ятка духовної культури Київської Русі.
11. Оригінальна література Київської Русі.
12. Сакральна архітектура Київської Русі.
13. Діяльність Острозького культурно-освітнього центру.
14. Значення братств для розвитку української культури.
15. Феномен Петра Могили.
16. Українське бароко як нове світовідчуття і нове мистецтво.
17. Культурно-просвітницька діяльність «Руської Трійці» на ниві духовної культури Галичини.
18. Історіософські погляди учасників Кирило-Мефодіївського товариства.
19. О. Довженко – основоположник українського кіномистецтва.

20. Український постмодернізм.

Вимоги до виконання контрольної роботи (для студентів заочної форми здобуття освіти) та індивідуального домашнього завдання (для студентів денної форми здобуття освіти) викладені в Модульному середовищі для навчання на сторінці навчальної дисципліни.

6. Технології та методи навчання

Процес навчання з дисципліни ґрунтується на використанні традиційних та сучасних технологій, зокрема: лекції (з використанням методів проблемного навчання і візуалізації); практичні заняття (бесіда, демонстрування, з використанням кейсів, презентацій), самостійна робота (індивідуальне домашнє завдання, опрацювання теоретичного матеріалу).

Процес навчання з дисципліни ґрунтується на використанні традиційних та сучасних технологій та методів навчання, зокрема: методи навчання за джерелом передачі і сприймання інформації (словесні (пояснення, дискусія, консультування), практичні (інструктування, розв'язування ситуаційних задач), наочні (демонстрування, ілюстрування); за логікою передачі і сприймання навчальної інформації; за рівнем самостійності пізнавальної діяльності (методи проблемного викладу, частково пошукові, дослідницькі); методи стимулювання і мотивації учіння, інтерактивні; метод аналізу конкретних ситуацій (case-study) з використанням технологій візуалізації, інформаційно-комунікаційних та технологій дистанційного навчання (сервіс для проведення онлайн конференцій Zoom, Модульне середовище для навчання тощо).

7. Методи контролю

Поточний контроль здійснюється під час практичних занять, а також у дні проведення контрольних заходів, встановлених робочою програмою і графіком освітнього процесу.

При цьому використовуються такі методи поточного контролю:

- тестовий контроль теоретичного матеріалу;
- оцінювання результатів роботи на практичних заняттях (усне опитування, письмове опитування, самостійна робота, контрольна робота, виконання домашніх завдань);
- оцінювання результатів виконання індивідуального домашнього завдання.

При виведенні підсумкової семестрової оцінки враховуються результати поточного контролю. Здобувач вищої освіти, який набрав з будь-якого виду навчальної роботи суму балів, нижчу за 60 відсотків від максимального бала, вважається таким, що має академічну заборгованість. Ліквідація академічної заборгованості із семестрового контролю здійснюється у період екзаменаційної сесії або за графіком, встановленим деканатом відповідно до «Положення про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ».

8. Політика дисципліни

Політика навчальної дисципліни загалом визначається системою вимог до здобувача вищої освіти, що передбачені чинними положеннями Університету про організацію і навчально-методичне забезпечення освітнього процесу. Зокрема, проходження інструктажу з техніки безпеки; відвідування занять з дисципліни є обов'язковим. За об'єктивних причин (підтверджених документально) теоретичне навчання за погодженням із лектором може відбуватись в індивідуальному режимі. Успішне опанування дисципліни і формування компетентностей і програмних результатів навчання передбачає необхідність підготовки до практичних занять (вивчення теоретичного матеріалу з теми, активно працювати на занятті, виконувати завдання, брати участь у дискусіях тощо).

Здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт у встановлені терміни, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни. Пропущене практичне заняття здобувач зобов'язаний відпрацювати у встановлений викладачем термін, але не пізніше, ніж за два тижні до кінця теоретичних занять у семестрі.

Засвоєння студентом теоретичного матеріалу з дисципліни оцінюється за результатами опитування під час практичних занять, тестування й виконання індивідуального домашнього

завдання. Виконання індивідуального завдання завершується його здачею на перевірку у терміни, встановлені графіком самостійної роботи.

Здобувач вищої освіти, виконуючи самостійну роботу з дисципліни, має дотримуватися політики доброчесності (заборонені списування, підказки, плагіат, використання штучного інтелекту (без правомірного цитування)). У разі порушення політики академічної доброчесності в будь-яких видах навчальної роботи здобувач вищої освіти отримує незадовільну оцінку і має повторно виконати завдання з відповідної теми (виду роботи), що передбачені робочою програмою. Будь-які форми порушення академічної доброчесності під час вивчення навчальної дисципліни не допускаються та не толеруються.

У межах вивчення навчальної дисципліни здобувачам вищої освіти передбачено визнання і зарахування результатів навчання, набутих шляхом неформальної освіти, що розміщені на доступних платформах (<https://7eminar.ua/>, <https://seminar.expertus.com.ua/>, <https://sys2biz.com.ua/seminars/>, <https://finacademy.net/ua/webinars>), які сприяють формування компетентностей і поглибленню результатів навчання, визначених робочою програмою дисципліни, або забезпечують вивчення відповідної теми та/або виду робіт з програми навчальної дисципліни (детальніше у Положенні про порядок визнання та зарахування результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ).

9. Оцінювання результатів навчання студентів у семестрі

Оцінювання академічних досягнень здобувача вищої освіти здійснюється відповідно до «Положення про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ». При поточному оцінюванні виконаної здобувачем роботи з кожної структурної одиниці і отриманих ним результатів викладач виставляє йому певну кількість балів із призначених робочою програмою для цього виду роботи. При цьому кожна структурна одиниця (робота) може бути зарахована, якщо здобувач набрав не менше 60 відсотків (мінімальний рівень для позитивної оцінки) від максимально можливої суми балів, призначеної структурній одиниці.

Будь-які форми порушення академічної доброчесності не допускаються та не толеруються.

Отриманий здобувачем бал за зарахований вид навчальної роботи (структурну одиницю) після її оцінювання викладач виставляє в електронному журналі обліку успішності здобувачів вищої освіти. За умови виконання усіх видів навчальної роботи за результатами поточного контролю протягом вивчення навчальної дисципліни, встановлених її Робочою програмою, здобувач денної та заочної форми здобуття освіти з навчальної дисципліни може набрати до 100 балів. Позитивну підсумкову оцінку здобувач може отримати, якщо за результатами поточного контролю набере від 60 до 100 балів. Семестрова підсумкова оцінка розраховується в автоматизованому режимі в інформаційній підсистемі «Електронний журнал» (ІС «Електронний університет») і відповідно до накопиченої суми балів визначається оцінка за інституційною шкалою та шкалою ЄКТС (див. таблицю Співвідношення...), яка заноситься в екзаменаційну відомість, а також до Індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти.

Структурування дисципліни за видами навчальної роботи і оцінювання результатів навчання студентів *денної* форми здобуття освіти у 1 семестрі

Аудиторна робота																Контрольні заходи		Самостійна робота		Семестровий контроль	
Перший семестр																		Сума балів			
Практичні заняття (мінімум – 14 контрольних точок)																Тестовий контроль:			ІДЗ* 1 реферат	ІДЗ* 2 Пакет документів	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	T*1-4	T*5-8		T**1-4	T*7	
Кількість балів за вид навчальної роботи (мінімум-максимум)																					
На занятті здобувачі можуть отримати 3-5 балів																3-5	3-5	6-10	6-10	60-100**	
42-70																6-10		6-10	6-10		

Примітка: *ІДЗ– індивідуальне домашнє завдання; Т* – тема навчальної дисципліни;

**За набрану з будь-якого виду навчальної роботи з дисципліни кількість балів, нижче встановленого мінімуму, здобувач отримує незадовільну оцінку і має її перездати у встановлений викладачем (деканом) термін. Інституційна оцінка встановлюється відповідно до таблиці «Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС».

Оцінювання на практичних заняттях

Оцінка, яка виставляється за практичне заняття, складається з таких елементів: усне опитування студентів на знання теоретичного матеріалу з теми; вільне володіння студентом спеціальною термінологією і уміння професійно обґрунтувати прийняті рішення при розв'язуванні задач; результати самостійних робіт.

При оцінюванні результатів навчання здобувачів вищої освіти на практичних заняттях викладач користується наведеними нижче критеріями:

Таблиця – Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти

Оцінка та рівень досягнення здобувачем запланованих ПРН та сформованих компетентностей	Узагальнений зміст критерія оцінювання
Відмінно (високий)	Здобувач вищої освіти глибоко і у повному обсязі опанував зміст навчального матеріалу, легко в ньому орієнтується і вміло використовує понятійний апарат; уміє пов'язувати теорію з практикою, вирішувати практичні завдання, впевнено висловлювати і обґрунтовувати свої судження. Відмінна оцінка передбачає логічний виклад відповіді мовою викладання (в усній або у письмовій формі), демонструє якісне оформлення завдань, вміє заповнювати форми звітності, аналізувати їх на помилки та виправляти їх, шукати взаємозв'язки між формами. Здобувач не вагається при видозміні запитання, вміє робити детальні та узагальнюючі висновки, демонструє практичні навички з вирішення фахових завдань. При відповіді допустив дві–три несуттєві <i>похибки</i> .
Добре (середній)	Здобувач вищої освіти виявив повне засвоєння навчального матеріалу, володіє понятійним апаратом, орієнтується у вивченому матеріалі; свідомо використовує теоретичні знання для вирішення практичних задач; виклад відповіді грамотний, але у змісті і формі відповіді можуть мати місце окремі неточності, нечіткі формулювання правил, закономірностей тощо. Відповідь здобувача вищої освіти будується на основі самостійного мислення. Здобувач вищої освіти у відповіді допустив дві–три <i>несуттєві помилки</i> .
Задовільно (достатній)	Здобувач вищої освіти виявив знання основного програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та практичної діяльності за професією, справляється з виконанням практичних завдань, передбачених програмою. Як правило, відповідь здобувача вищої освіти будується на рівні репродуктивного мислення, здобувач вищої освіти має слабкі знання структури навчальної дисципліни, допускає неточності і <i>суттєві помилки</i> у відповіді, вагається при відповіді на видозмінене запитання. Разом з тим, набув навичок, необхідних для виконання нескладних практичних завдань, які

	відповідають мінімальним критеріям оцінювання і володіє знаннями, що дозволяють йому під керівництвом викладача усунути неточності у відповіді.
Незадовільно (недостатній)	Здобувач вищої освіти виявив розрізнені, безсистемні знання, не вміє виділяти головне і другорядне, допускається помилок у визначенні понять, перекидає їх зміст, хаотично і невпевнено викладає матеріал, не може використовувати знання при вирішенні практичних завдань. Як правило, оцінка «незадовільно» виставляється здобувачеві вищої освіти, який не може продовжити навчання без додаткової роботи з вивчення навчальної дисципліни.

ІДЗ здобувача вищої освіти оцінюється аналогічно з використанням наведених вище у таблиці критеріїв оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти (мінімальний позитивний бал – 6 балів, максимальний – 10 балів).

Оцінювання результатів тестового контролю

Кожен з двох тестів, передбачених робочою програмою, складається із 25 тестових завдань. Максимальна сума балів, яку може набрати студент за результатами тестування, складає 5.

Відповідно до таблиці структурування видів робіт за тематичний контроль здобувач залежно від кількості правильних відповідей може отримати від 3 до 5 балів:

Таблиця – Розподіл балів в залежності від наданих правильних відповідей на тестові завдання

Кількість правильних відповідей	1–14	15–16	17–22	23–25
Відсоток правильних відповідей	0-56	60-64	68-88	92-100
Кількість балів	-	3	4	5

На тестування відводиться 25 хвилин. Студент проходить тестування і в онлайн режимі у Модульному середовищі для навчання на сторінці навчальної дисципліни. Тестування здобувачів вищої освіти у Модульному середовищі для навчання автоматично оцінюються за критеріями, наведеними у таблиці вище.

При отриманні негативної оцінки тест слід перездати до терміну наступного контролю.

Таблиця – Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС

Оцінка ЄКТС	Рейтингова шкала балів	Інституційна шкала (Опис рівня досягнення здобувачем вищої освіти запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни)	
		Залік	Іспит/диференційований залік
A	90-100	Зараховано	Відмінно/Excellent – високий рівень досягнення запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни, що свідчить про безумовну готовність здобувача до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом
B	83-89		Добре/Good – середній (максимально достатній) рівень досягнення запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни та готовності до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом
C	73-82		Задовільно/Satisfactory – Наявні мінімально достатні для подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом результати навчання з навчальної дисципліни
D	66-72		
E	60-65		
FX	40-59	Незараховано	Незадовільно/Fail – Низка запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни відсутня. Рівень набутих результатів навчання є недостатнім для подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом
F	0-39		Незадовільно/Fail – Результати навчання відсутні

11. Питання для самоконтролю результатів навчання

1. Предмет і структура культурології.
2. Місце культурології в системі соціально-гуманітарних наук.
3. Категорії культурології
4. Історична еволюція поглядів на культуру.
5. Сутність культури.
6. Культура як соціальне явище, функції культури.
7. Структура культури.
8. Культура та цивілізація
9. Основні концепції культурно-історичного розвитку (християнська, раціоналістична, цивілізаційна).
10. Історична, археологічна та антропологічна періодизації культури
11. Типи культур за культурно-історичною, структурною типологіями, методом «ідеальних типів».
12. Цивілізації Стародавнього Сходу.
13. Особливості і основні етапи Античної культури.
14. Самобутність давньоримської культури, її витоки.
15. Основні етапи розвитку давньоримської культури.
16. Виникнення християнства і криза античної культури.
17. Візантійська культура.
18. Культура середньовічної Західної Європи.
19. Гуманізм як ціннісна основа культури Відродження.
20. Митці Високого Відродження.
21. Культура Просвітництва.
22. Інновації і традиції в становленні світової культури ХХ століття.
23. Світоглядні основи модерністського мистецтва.
24. Витоки української культури. Культура Київської Русі.
25. Культура України XIV –XVII ст.
26. Староукраїнська барокова культура, романтизм в українській культурі.
27. Українське національно-культурне відродження (кінець XVIII –початок ХХ ст.).
28. Розвиток української культури у ХХ ст. Українська культура в умовах нової соціальної реальності.
29. Модерністська та постмодерністська модель світу в українській і світовій культурах.
30. Мова – головна етнічна ознака людини, культура спілкування.
31. Поняття національної та літературної мови. Найважливіші ознаки літературної мови.
32. Комунікативні ознаки культури мови. Типологія мовних норм.
33. Культура спілкування, її роль у професійному житті ділової людини.
34. Професійна мовнокомунікативна компетенція.
35. Мовний етикет у діловому спілкуванні: знайомство, звертання в усному і писемному спілкуванні.
36. Ділова телефонна розмова, правила етикету.
37. Функціональні стилі української мови та сфера їх застосування.
38. Професійна сфера як інтеграція офіційно-ділового, наукового і розмовного стилів.
39. Документ, його реквізити.
40. Документи низького рівня стандартизації. Заява, її реквізити, типові помилки у написанні заяви.
41. Протокол, його реквізити, витяг із протоколу.
42. Автобіографія, її реквізити.
43. Розписка, доручення, їх реквізити.
44. Резюме, його реквізити.
45. Документи високого рівня стандартизації, бланк установи, формуляр-зразок.
46. Основні вимоги до тексту у діловому мовленні.

47. Лексичні недоліки ділового мовлення, їх походження та вплив на розвиток мовної особистості.
48. Суржик, його походження та вплив на розвиток мовної особистості.
49. Вибір слів із синонімічного ряду. Явище багатослів'я.
50. Явище паронімії, пароніми у діловому тексті.
51. Іншомовні слова, доцільність їх використання у діловому мовленні.
52. Орфографічні норми української літературної мови.
53. Орфоепія. Правильність вимови слів, причини помилок. Засоби милозвучності української мови.
54. Сутність спілкування. Спілкування і комунікація. Функції спілкування.
55. Види, типи і форми професійного спілкування. Основні закони спілкування.
56. Невербальні компоненти спілкування. Слухання і його роль у комунікації.
57. Гендерні аспекти спілкування. Стратегії мовленнєвого спілкування.
58. Поняття ділового спілкування. Стили та моделі ділового спілкування.
59. Публічний виступ як важливий засіб комунікації переконання. Види публічного мовлення.
60. Презентація як різновид публічного мовлення. Типи презентацій. Мовленнєві, стилістичні, композиційні і комунікативні принципи презентації.
61. Функції та види бесід. Співбесіда з роботодавцем.
62. Наради, збори, перемовини, дискусії як форми колективного обговорення.
63. Наукова комунікація як складова фахової діяльності, науковий етикет.
64. Особливості наукового тексту і професійного наукового викладу думки.
65. План, тези, конспект як важливий засіб організації розумової праці.
66. Анотування і реферування наукових текстів.
67. Основні правила бібліографічного опису, оформлювання покликань.
68. Реферат як жанр академічного письма. Складові реферату.
69. Стаття як самостійний науковий твір. Вимоги до наукової статті.
70. Основні вимоги до виконання та оформлення курсової, бакалаврської робіт. Рецензія, відгук.

12. Навчально-методичне забезпечення

Освітній процес з дисципліни «Культурологія та культура мовлення» забезпечений необхідними навчально-методичними матеріалами, що розміщені в Модульному середовищі для навчання MOODLE:

1. Олійник Л. В., Янчишин А. М., Коваль Т. П. Культурологія і культура мовлення: методичні вказівки до практичних занять з дисципліни для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня денної форми навчання факультету інженерії, транспорту та архітектури. Хмельницький: ХНУ, 2024. 95 с.
2. Олійник Л. В., Янчишин А. М., Коваль Т. П. Культурологія і культура мовлення: методичні рекомендації для виконання контрольної роботи здобувачами вищої освіти першого (бакалаврського) рівня заочної форми навчання факультету інженерії, транспорту та архітектури. Хмельницький: ХНУ, 2024. 39 с.
3. Торчинський М. М. Культура наукової мови: електронний навчальний посібник. Хмельницький, 2012. 264 с.
4. Українська мова (за професійним спрямуванням) : практикум для студентів усіх напрямів підготовки / уклад. А.П. Грицева, Н.В. Подлевська, Л.В. Терещенко, Л.Л. Станіславова, Н.М. Торчинська, І.Б. Царалунга. Хмельницький : ХНУ, 2011. 166 с.
5. Янчишин А. М., Олійник Л. В. Українська мова (за професійним спрямуванням) : конспект лекцій для студентів нефілологічних спеціальностей. Хмельницький : ХНУ, 2021. 112 с.

13. Матеріально-технічне та програмне забезпечення дисципліни (за потреби)

Інформаційна та комп'ютерна підтримка: ПК, планшет, смартфон або інший мобільний пристрій, проєктор. Програмне забезпечення: програми Microsoft Office або аналогічні, доступ до мережі Інтернет, робота з презентаціями.

Вивчення навчальної дисципліни не потребує використання спеціального програмного прикладного забезпечення, крім загальноновживаних програм і операційних систем.

14. Рекомендована література:

Основна

1. Антисуржик. Вчимося ввічливо поводитись і правильно говорити : навч. посібник / за заг. ред. Олександри Сербенської. Львів : Апріорі, 2019. 304 с.
2. Бабич Н.Д. Практична стилістика і культура української мови : навч. посібник. Львів : Світ, 2003. 432 с.
3. Волкотруб Г.Й. Стилiстика ділової мови. Київ : МАУП, 2002. 208 с.
4. Гриценко Т. Б. Українська мова та культура мовлення : навч. посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2003. 563 с.
5. Горбул О. Д., Галузинька Л. І., Ситнік Т. І., Яременко С. А. Ділова українська мова. Київ : Знання, 2002. 226 с.
6. Зубков М.Г. Норми та культура української мови за оновленим правописом. Ділове мовлення. Київ : Арії, 2020. 608 с.
7. Історія світової культури / Л.Т. Левчук та ін. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 400 с.
8. Історія української культури : курс лекцій / за ред. С.О. Костишевої. Київ : ІВЦ Видавництво «Політехніка». 334 с.
9. Кацавець Р.С. Українська мова: професійне спрямування. підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2007. 236 с.
10. Культура мови: від теорії до практики : монографія / за ред. Л. Струганець. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2015. 216 с.
11. Культура фахового мовлення: навч. посібник / за ред. Н. Д. Бабич. –Чернівці : Книги – XXI, 2005. 572 с.
12. Культурологія : базовий підручник для студентів вищих навчальних закладів / за ред. А. Є. Конверського. Харків : Фоліо, 2013. 863 с.
13. Культурологія : навч. посібник / за ред. Т.Б. Гриценко. Київ : Центр учбової літератури, 2011. 392 с.
14. Матвєєва Л.Л. Культурологія : курс лекцій : навч. посібник. Київ : Либідь, 2005. 512 с.
15. Мацько Л. І., Кравець Л. В. Культура української фахової мови : навч. посібник. Київ : ВЦ «Академія», 2007. 360 с.
16. Семенов О.М. Культура наукової української мови : навч. посібник. Київ : ВЦ «Академія», 2012. 216 с.
17. Українська та зарубіжна культура : навч. посібник / за ред. Л.Є. Дещинського. Львів, 2005. 304 с.
18. Чорненький Я.Я. Українська мова (за професійним спрямуванням). Ділова українська мова: навч. посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2004. 304 с.
19. Шевчук С.В. Українське ділове мовлення : підручник. Київ : Літера, 2003. 480 с.

Додаткова

20. Абрамович С., Чікарькова М. Культурологія : підручник. Київ : Видавничий дім «КОНДОР», 2018. 452 с.
21. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики. Київ : Академія, 2004. 342 с.
22. Авраменко О. Було – стало: зміни в правописі. Київ : Видавництво Даринка, 2019. 40 с.

23. Богдан С. К. Мовний етикет українців: традиції і сучасність. Київ : Рідна мова, 1998. 475 с.
24. Годована М.П. Словник-довідник назв осіб за видом діяльності. Київ : Наук. думка, 2009. 176 с.
25. Головашук С. І. Українське літературне слововживання. Словник-довідник. Київ : Вища школа, 1995. 320 с.
26. Довідник з культури мови / за ред.. С.Єрмоленко. Київ, 2005.
27. Жайворонок В.В. Знаки української культури : словник-довідник. Київ : Довіра, 2006. 703 с.
28. Жайворонок В. В., Бріцин В. М., Тараненко О. О. Українська мова в професійній діяльності : навчальний посібник . Київ : Вища школа, 2006. 431 с.
29. Капелюшний А.О. Практична стилістика української мови : навч. посібник. Львів : ПАІС, 2007. 400 с.
30. Кордон М. В. Українська та зарубіжна культура. Київ : ЦУЛ, 2002. 508 с.
31. Кочерган М. П. Вступ до мовознавства : підручник. Київ : ВЦ «Академія», 2014. 304 с.
32. Краснобокий Ю. М. Словник-довідник науковця-початківця. Київ : Науковий світ, 2000. 83 с.
33. Культурологія : теорія та історія культури : Навч. посіб. Вид. 2, переробл., доповн. / За ред. І. В. Тюрменко. Київ : Центр навчальної літератури, 2005. 368 с.
34. Куранова С.І. Основи психолінгвістики : навч. посібник. Київ : ВЦ «Академія», 2012. 208 с.
35. Лекції з історії світової та вітчизняної культури : Навч. посіб. Вид. 2, переробл., доповн. / За ред. проф. А. Яртиса та проф. В. Мельникова. Львів : Світ, 2005. 568 с.
36. Манакін В. М. Мова і міжкультурна комунікація : навч. посіб. Київ : ВЦ "Академія", 2012. 288 с.
37. Мацько Л. І., Кравець Л. В. Культура української фахової мови: навчальний посібник. Київ : Академія, 2007. – 359 с.
38. Мацько Л. І., Сидоренко О. М., Мацько О. М. Стилiстика української мови: підручник. Київ : Вища школа, 2003. 462 с.
39. Машир Н.П. Сучасний етикет та секрети гостинності. Київ : Кондор, 2010. 216 с.
40. Нові слова та значення : словник / укл. Л.В. Туровська, Л.М. Василькова. Київ : Довіра, 2009. 271 с.
41. Онуфрієнко Г. С. Науковий стиль української мови: навчальний посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 312 с.
42. Радевич-Винницький Я. Етикет і культура спілкування. Львів, 2001. 223 с.
43. Сайтарли І.А. Культура міжособистісних стосунків : навч. посібник. Київ : Академвидав, 2007. 240 с.
44. Терлак З.М. Українська мова. Збірник вправ із синтаксису та пунктуації. Львів : Світ, 1999. 224 с.
45. Токарська А. С., Кочан І. М. Українська мова фахового спрямування для юристів. Київ : Знання, 2008. 414 с.
46. Українська мова : енциклопедія. Київ : Українська енциклопедія ім. М. П. Бажана, 2000. 750 с.
47. Українсько-російський словник наукової термінології / за ред. Л. О. Симоненко. Київ – Ірпінь, 2004. 354 с.
48. Фурдуй М.І. Українська мова. Практикум з правопису. Київ : Либідь, 2003. 272 с.
49. Шеломенцев В. М. Етикет і сучасна культура спілкування. Київ : Лібро, 2003. 416 с.
50. Яшенкова О.В. Основи теорії мовної комунікації : навч. посібник. Київ : ВЦ «Академія», 2011. 304 с.

15. Інформаційні ресурси

1. Електронна бібліотека університету. [Електронний ресурс]. URL : <http://library.khmnu.edu.ua/>.

2. Інституційний репозитарій ХНУ. [Електронний ресурс]. URL : <http://elar.khmnu.edu.ua/jspui/?locale=uk>.

3. Модульне середовище для навчання. [Електронний ресурс]. URL : <https://msn.khmnu.edu.ua/course/view.php?id=6869>.